

ตลาดนัดสีเขียวเมืองสุรินทร์

ตลาดแห่งทางเลือกสำหรับผู้บริโภค เพื่อสุขภาพคนสุรินทร์

เรียบเรียงโดย โครงการเสริมประสิทธิภาพเกษตรกรสุรินทร์

ทุกๆ เช้าวันเสาร์ตั้งแต่เวลา 04.30 ณ บริเวณลานเซียงปุม หรือ ที่คนสุรินทร์รู้จักกันว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ (อบจ.) ณ วัน และเวลาดังกล่าวจะมีกลุ่มเกษตรกร หรือที่เรียกกันง่ายๆว่า ผู้ผลิตตลาดนัดสีเขียวเมืองสุรินทร์ ซึ่งกลุ่มผู้ผลิตนี้จะนำสินค้าที่ได้เตรียมสินค้ามาเป็นเวลาหนึ่งวันเต็มๆ นำสินค้ามาวางเรียงรายกันตั้งแต่เช้าตรู่ของวันเสาร์เพื่อเตรียมความพร้อมในการจำหน่ายสินค้าให้กับผู้บริโภคในเมืองและ

ต่างจังหวัดที่มาเยี่ยมชมตลาดนัดสีเขียว ถ้าจะย้อนดูการก่อรูปก่อร่างของตลาดนัดสีเขียวเมืองสุรินทร์ จะต้องใช้เวลาในการอธิบายเป็นวันเลยทีเดียวเพราะมีประวัติการดำเนินกิจกรรมที่ค่อนข้างทุลักทุเลพอสมควร แต่สิ่งที่ทำให้คนสุรินทร์รู้จักมายาวนาน และขยายปากต่อปากคือ อีสานเขียว (คือ ตลาดนัดสีเขียวนั่นเอง)

จุดเริ่มต้นของตลาดนัดสีเขียวเมืองสุรินทร์ ครั้งแรกเกิดจากแนวความคิดจากภาคีความร่วมมือขององค์กรเอกชน ส่วนราชการ องค์กรประชาชน และผู้บริโภคในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อต้องการให้กลุ่มเกษตรกรซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการทำงานถือว่าเป็นฐานการทำงานในชุมชนที่ต้องการหาพื้นที่ให้เกษตรกรรายย่อยเกิดความสัมพันธ์กับผู้บริโภคในเมืองสุรินทร์ และมีความตั้งใจในการขยายฐานการผลิตกับพื้นที่อื่นๆ ตลาดนัดสีเขียวเมืองสุรินทร์ จึงเริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่วันที่ 19 เมษายน ปี 2546 วัตถุประสงค์หลักๆคือ

1. ส่งเสริมระบบตลาดที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคเข้าถึงสินค้า และบริการที่มีความเป็นธรรมปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อขยายแนวคิดและประสบการณ์งานพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สาธารณะ
3. ผลักดันเชิงนโยบาย และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เอกชน ภาครัฐและนักวิชาการในการพัฒนาท้องถิ่น

กิจกรรมต่างๆ ในตลาดนัดสีเขียวที่จัดขึ้นทุกวันเสาร์ ประกอบไปด้วยการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรจากแปลงเกษตรอินทรีย์ อาหารพื้นบ้าน ขนมพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพร

และการแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น **ด้านวิชาการ** มีการจัดเวทีรณรงค์เผยแพร่ความรู้และข่าวสารการ พัฒนาผ่านเวทีเสวนาและนิทรรศการกับผู้บริโภค อาทิ เช่น

1. เทศกาลขนมพื้นบ้านสุรินทร์
2. การประกวดทำอาหารท้องถิ่นของชาวสุรินทร์ที่เป็นวิถีชีวิตของชาวเขมร

๑.

ผู้ผลิตในตลาดนัดสี่เหลี่ยม

ผู้ผลิตที่มาจำหน่ายสินค้าที่ตลาดนัดสี่เหลี่ยมทุกวันเสาร์จำนวน 60 – 70 ราย มาซึ่งประกอบด้วย เกษตรกรมาจาก 7 พื้นที่ด้วยกันและส่วนมากเกษตรกรที่มาจำหน่ายก็มักเป็นครอบครัวเพราะทุกคนมีความรู้ดีกว่าวันเสาร์เป็นวันที่สำคัญ (เป็นวันหยุดพักผ่อน)

๒.

ความต่างที่ไม่แตกต่าง

ตลาดนัดสี่เหลี่ยมเมืองสุรินทร์ มีความแตกต่างไปจากตลาดทั่วไป คือ ผู้ประกอบการค้าในตลาดนัดสี่เหลี่ยมได้มีการจัดทำ “ข้อตกลง” ร่วมกัน ดังนี้

- คุณภาพของผลผลิตต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองจากกลุ่มองค์กร
- ผลผลิตที่นำมาจำหน่ายยังตลาดนัดสี่เหลี่ยมต้องเป็นผลผลิตเกษตรอินทรีย์ และปลอดภัยสารพิษ สารเคมี จากชุมชนที่มีกระบวนการผลิตไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและคำนึงถึงสุขภาพผู้บริโภค
- ผลผลิตที่นำเข้ามาต้องเกิดจากการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต ในระดับบุคคลต้องผ่านการตรวจสอบ และพิจารณาของกรรมการตลาดนัดสี่เหลี่ยม
- ผู้ที่นำผลผลิตเข้ามาต้องขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกต้องร่วมกิจกรรมตลาดอย่างต่อเนื่องและผ่านการ ตรวจสอบผลผลิตก่อน
- ผู้ค้าต้องเปิดเผยกระบวนการผลิตผลผลิต เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข้อมูลของสินค้าได้

๓.

ผู้บริโภครู้ได้อย่างไร

มาตรฐานการผลิต

ตลาดนัดสีเขียว คือที่รวมของเกษตรกรที่มีความตั้งใจในการ ลด ละเลิก การใช้สารเคมีในการผลิต เพื่อลดต้นทุน รักษาสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญเป็นการผลิตที่เกื้อกูลและคำนึงถึงผู้บริโภคโดยมีกระบวนการตรวจสอบจากคณะกรรมการตลาดและแกนนำในพื้นที่คอยตรวจเช็คผลผลิตเป็นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับได้รับการส่งเสริมจากองค์กรเอกชน และส่วนราชการที่ตั้งใจทำงานเพื่อสังคมในจังหวัดสุรินทร์ รวมทั้งผู้บริโภค สามารถตรวจเช็คผลผลิตได้

ขั้นตอนและเงื่อนไขของผู้ผลิต

1. ผู้ผลิตต้องทำเกษตรอินทรีย์และมีสมาชิกตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป
2. ผู้ผลิตต้องมีองค์กร / หน่วยงานรับรองผลผลิตที่น่าเชื่อถือและตรวจสอบได้
3. ขึ้นทะเบียนผู้ผลิตกับคณะกรรมการมาตรฐานตลาดนัดสีเขียว
4. คณะกรรมการมาตรฐานลงตรวจเยี่ยมแปลงเกษตรกร
5. พิจารณารับรอง 2 ครั้งต่อปี (ตามรอบที่ไปตรวจ)
6. คณะกรรมการทำหนังสือแจ้งเกษตรกร กรณีผ่านและไม่ผ่าน

๔.

ความสำเร็จของตลาดสีเขียวเมืองสุรินทร์

1. เกษตรกรรายย่อยมีที่จำหน่ายผลผลิต
2. เกษตรกรมีการพัฒนาศักยภาพการผลิตตลอดทั้งปีทำให้มีรายได้เสริมโดยไม่ต้องออกไปหางานทำข้างนอก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวมีมากขึ้น เช่น เด็ก ๆ หลังจากเลิกเรียนได้ช่วยกันเตรียมของมาขายทุกวันศุกร์
4. เด็ก ๆ ในครอบครัวมีความเข้าใจวิถีการเกษตรและสามารถช่วยเหลือการผลิตในครอบครัวได้
5. เกษตรกรมีรายได้มาจุนเจือในครอบครัวตลอดทั้งปี
6. ขยายตลาดท้องถิ่นเพิ่มขึ้นไปที่ อ. กาบเชิง อ.ท่าตูม อ.เมือง

๕.

สรุปภาพรวม¹

ตลาดนัดสีเขียวเมืองสุรินทร์ เป็นความเคลื่อนไหวของขบวนการภาคประชาชนสุรินทร์ ที่พยายามประสานแนวความคิดงานพัฒนาในมิติต่างๆ เพื่อยกระดับไปสู่การก่อรูปความร่วมมือระหว่างองค์กรภาคประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม และนักวิชาการท้องถิ่น ด้วยเจตนาให้เกิดการใช้พื้นที่สาธารณะในเมืองเพื่อกิจกรรมทางสังคมและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาคชุมชนเมืองและชนบท บนรากฐานความสมานสามัคคี และวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้งมุ่งหวังเพื่อการสนับสนุนเกษตรกรและผู้บริโภคที่สนใจและต้องการอาหารที่มีความปลอดภัยและรู้ถึงที่มาของอาหารในท้องถิ่นตนเอง

ตลาดนัดสีเขียวเมืองสุรินทร์จัดขึ้นในทุกวันเสาร์ เริ่มดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2546 เป็นต้นมา ณ บริเวณสวนสาธารณะด้านหน้าเวทีไผทสรายุ ถึงขณะนี้มีการดำเนินกิจกรรมไปแล้วเกือบ 7 ปี กิจกรรมในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาประกอบด้วย การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรจากแปลงเกษตรอินทรีย์ อาหารพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพร การแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้และข่าวสารการพัฒนาผ่านเวมีเสวนาและชุดนิทรรศการ

ตลอดระยะเวลาเกือบ 7 ปี ตลาดนัดสีเขียวได้เป็นกิจกรรมที่สร้างมิติทางสังคมอย่างมากมาย สื่อมวลชนหลายแขนงให้ความสนใจในการขยายผลทางความคิด โดยเฉพาะขบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาคต่างๆ ในการสนับสนุนให้เกิดการยกระดับการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม ที่มีความเคลื่อนไหว มีวิถีชีวิต เชื่อมโยงถึงระบบการผลิตการบริโภคที่ดีต่อระบบสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนการแสดงออกถึงประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งนับว่าเป็นภูมิคุ้มกันชั้นดีของชุมชนท้องถิ่น

---

¹ บางส่วนจากหนังสือ “ตลาดอาหารท้องถิ่น : ขบวนการเคลื่อนไหว อธิปไตยอาหารของชุมชน” จัดพิมพ์โดยเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคอีสาน และ สำนักงานปฏิบัติงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2552, หน้า 80-81.